

JOAN ALFARAS

Il·lustracions: Cristina Losantos

SCHERZANDO

Mètode creatiu i dinàmic de piano

Volum 2

Aquest llibre pertany a:

Reg. B.4120

EDITORIAL DE MÚSICA
BOILEAU

Pròleg

«Scherzo» en italià es refereix al joc. Quan vaig escollir el títol del llibre «Scherzando» em va semblar que acollia perfectament la meua idea de com aprendre un instrument: a través del joc, l'experimentació, la prova-error i la creativitat; i amb aquesta premissa he escrit aquesta col·lecció de peces. La col·lecció és fruit d'un repte personal: aconseguir que els alumnes de piano toquin més motivats, sense renunciar per això a una formació completa de l'instrument. La meua intenció ha estat posar en mans de l'alumne i del professor tots els elements que crec que necessiten per assolir-ho.

Aquest segon volum està centrat en l'aprenentatge de les tonalitats. Mentre que en el primer volum coneixíem les alteracions accidentals en peces sense armadura, en aquest volum trobem el concepte de tonalitat relacionat amb el d'armadura. Cada peça té indicat el seu to i les alteracions que cal recordar per tocar-la. A més, al principi del llibre, s'hi explica el que és la tonalitat i quins són els seus graus tonals, per tal que l'alumne vagi entenent com s'organitza la música tonal.

A més de la tonalitat, en aquest llibre també s'introdueixen altres continguts tècnics com són l'obertura de la mà en sextes i sèptimes, molts més canvis de posició, el canvi de dit en la nota repetida (introduït de forma progressiva) i l'encreuament de mans. En varies de les peces surten escales majors i menors amb diferents passos de polze. A més, al principi del llibre hi apareixen totes les escales que es treballen durant el llibre per tal de poder-les practicar aïlladament.

He intentat seqüenciar les dificultats de forma molt gradual: els ritmes, les notes, les dinàmiques, els intervals harmònics, els canvis de posició i la polifonia entre les mans, procurant combinar diferents tonalitats, compassos i alteracions perquè l'aprenentatge sigui complet. Al final del volum hi ha un resum dels elements tècnics utilitzats per tal que l'estructura del llibre quedi més clara.

Igual que en el primer volum, en aquest, les peces també estan organitzades per diferents apartats com són la lectura, la improvisació, o els duets per a pianistes del mateix nivell. En comptes de

peces d'imitació, en aquest volum són les peces d'improvisació les que prenen més importància i en elles hi introdueixo els acords en xifrat americà per tal que l'alumne en desenvolupi la lectura, comprensió i execució. L'ús d'aquest xifrat és interessant per a la creació i improvisació amb un pensament harmònic, i per això li he volgut donar rellevància.

Un dels grans atractius del llibre, al meu parer, és la varietat d'estils musicals que conté, que motiven a l'alumne des d'un principi i l'acostumen a interpretar diferents tipus de música. Els acompanyaments estan gravats al CD que incorpora el llibre i abasten des d'estils moderns als més clàssics amb instrumentacions molt diferents. A banda del jazz, la música folk o de la més efectista, també n'hi ha de més «serioses» així com un concertino final que serveix de resum de tot el treballat.

En les gravacions corresponents a aquest volum, se sent una claqueta gravada que marca el compàs anterior a l'entrada del piano. De la mateixa manera, la melodia de referència apareix sovint amb el so d'algun instrument (normalment a un volum baix), perquè no interfereixi gaire en la sonoritat de l'alumne.

Els dibuixos en color, tan ben realitzats per la Cristina Losantos —a la qual agraeixo la seva complicitat i professionalitat— ajuden molt, sobretot als més petits, a fer volar la imaginació i val la pena que el professor els comenti amb l'alumne, inventant alguna història o anècdota que convisqui amb la música.

També recomano el **joc de cartes** que s'hi adjunta amb la finalitat de crear diferents dinàmiques de classe. En aquest volum, les cartes es basen en xifrat americà i l'execució de diferents patrons d'acompanyament de la mà esquerra junt amb la improvisació o creació de melodies amb la dreta.

Bé, només desitjar a alumnes i professors que trobeu en el llibre un bon amic que us ajudi en la vostra tasca d'aprendre i ensenyar. Espero que us proporcioni l'ocasió d'experimentar el plaer de fer música tot avançant en el coneixement d'aquest instrument. Gaudiu-lo!

Joan Alfaras

Índex

Pròleg	3
Com funciona aquest llibre	6
Conceptes inicials	8

Núm. peça		Pàgina	Pista
1	Gòndola Lectura Fa Major	12	01
2	The Mambo Brothers Lectura Fa Major	14	02
3	Giulietta Lectura La menor	16	03
4	El jardí de l'emperador Improvisació Do Major	18	04
5	Cançó finlandesa Lectura Re menor	20	05
6	La màquina del temps Lectura Mi menor	22	06
7	Petite valse Lectura Do Major	24	07
8	Polka Lectura Sol Major	26	08
9	Tamino i Papageno Lectura Do Major	28	09
	Conceptes que introdueixen noves tonalitats i acords per a la peça: Irlandesa	30	
10	Irlandesa Improvisació Fa Major	31	10
11	El petit Ludwig Lectura Sol Major	32	11
12	Un dia de pluja Duet Mi menor	34	12
13	Gladiadors Improvisació Re menor «dòric»	36	13
14	Gats nocturns Lectura Re Major	38	14
15	Al Capone Lectura Do menor	40	15
16	Kyoto Lectura Re Major	42	16
	Conceptes que introdueixen noves tonalitats i acords per a la peça: Mazurca	44	
17	Mazurca Improvisació Sol Major	45	17
18	Cha-cha-cha Lectura Fa Major	46	18
19	Lieder Duet Sol Major	48	19
20	Nautilus Lectura Si ♯ Major	50	20
21	Orient-Express Lectura La menor	52	21
22	Viatge intergalàctic Lectura Sol menor	54	22
23	Skate Lectura Mi menor	56	23
24	Lazy Blues Lectura Do Major	58	24
25	Les cascades del Niàgara Lectura Fa Major	60	25
	Conceptes que introdueixen noves tonalitats i acords per a la peça: Tango	62	
26	Tango Improvisació La menor	63	26
27	Oliver Twist Lectura La menor	64	27
28	El fantasma de la torre Lectura Mi menor	66	28
29	Jurassic Lectura La menor	68	29
30	El vell pescador Lectura Do menor	70	30
	Conceptes que introdueixen noves tonalitats i acords per a la peça: Blues in C	72	
31	Blues in C Improvisació Do Major (blues)	73	31
32	Syncopated Lectura Sol Major	74	32
33	Constel·lacions Lectura Do Major	76	33
34	Viena 1762 Lectura Sol Major	78	34
35	Alhambra Improvisació La Major «andalusa»	80	35
36	Tito Puente Lectura Re menor	82	36
37	L'oboè i el fagot Lectura Si ♯ Major	84	37
38	Pirates Lectura Fa Major	86	38
39	Sonatina Lectura Do Major	88	39
40	Honolulu Lectura La Major	90	40
41	Rondeau Lectura Mi menor	92	41
42	Cançó siciliana Lectura Do menor	93	42
43	Concertino «Piccolo virtuoso» núm. 2 en Re menor		
	I Tempo giusto Re menor	95	46
	II Con dolcezza Fa Major	97	47
	III Con brio La menor	101	48

minus 1

Fitxa tècnica	104
Instruccions del joc de cartes Scherzando: lectura d'acords i creació de petits acompanyaments i melodies	105

Com funciona aquest llibre

El llibre consta de **42 peces** —i un **Concertino**— que poden pertànyer a cadascun d'aquests apartats:

Lectura

Les peces de **lectura** estan pensades perquè, progressivament, l'alumne vagi aprenent a desxifrar el contingut de la partitura i a traduir-ne la seva aplicació al teclat. Són les peces que tenen un enfocament pedagògic més tradicional.

Duet

El llibre també recull dos **duets** a 4 mans que es poden tocar amb pianistes del mateix nivell o d'altres de nivell més avançat.

Improvisació

Les peces d'**improvisació** són propostes tècnicament molt senzilles per despertar la creativitat de l'alumne i millorar-ne l'escolta activa. En aquest segon volum s'introdueixen de forma molt bàsica aspectes com la tonalitat, els patrons d'acompanyament, els acords les escales i el xifrat americà per tal que l'alumne pugui començar a improvisar amb un coneixement harmònic.

Cada improvisació està guiada per una sèrie d'instruccions pel que fa a l'estructura i contingut melòdic, harmònic i rítmic.

Conceptes

Les pàgines de **conceptes inicials** donen informació escrita sobre l'organització de les notes a la totalitat i la seva aplicació al piano (pàgs. 8-11), ja sigui en forma d'escales o d'acords (també l'explicació del xifrat americà).

Abans de les peces d'improvisació 10, 17, 26, 31 es troben les respectives pàgines de conceptes anteriors que introdueixen les noves tonalitats i acords que s'hi apliquen, així com els tipus d'acompanyament que s'hi poden usar segons la seva mètrica.

Elements visuals

Llegenda:

= Elements gràfics i tècnics

= Nota nova mà dreta

= Nota nova mà esquerra

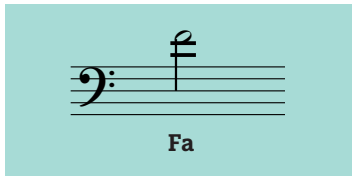
= Acompanyament del professor (només al Concertino)

= Observacions i recordatoris

= A sobre de cada peça hi apareix indicada la tonalitat, per tal que l'alumne recordi en quina escala es basa i quines alteracions hi ha a l'armadura.

----- Nota nova mà esquerra

Tonalitat de la peça -----

Tonalitat:
La menor

cantabile

Com si es cantés, expressiu i lleugerament pronunciat.

----- Breu explicació dels elements gràfics i tècnics

3. Julietta

Pista 3

A sota del títol s'indica la pista del CD

Con moto ♩ = 140

! Hi ha frases que comencen abans del primer temps del compàs. A aquest tipus d'inici se l'anomena **anacrusa**.

----- Observacions i recordatoris

----- Nota nova a la mà esquerra

f cantabile ----- Elements gràfics i tècnics

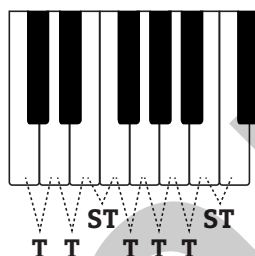
Conceptes

Conceptes inicials

Tons i semitons

La distància més petita que hi ha entre dues notes es diu **segona** (2a). N'hi ha de dos tipus: **tons** (T) i **semitons** (ST). Un semitò és la meitat d'un to.

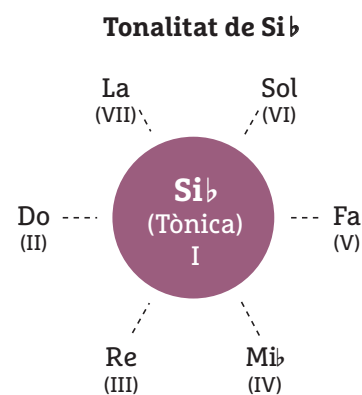
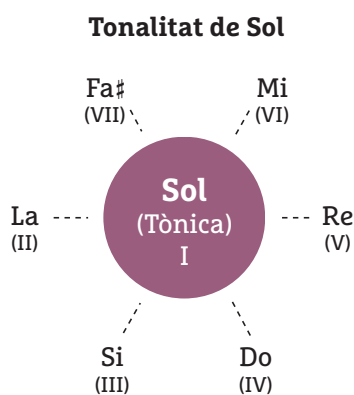
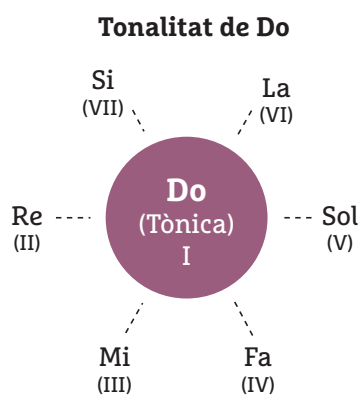
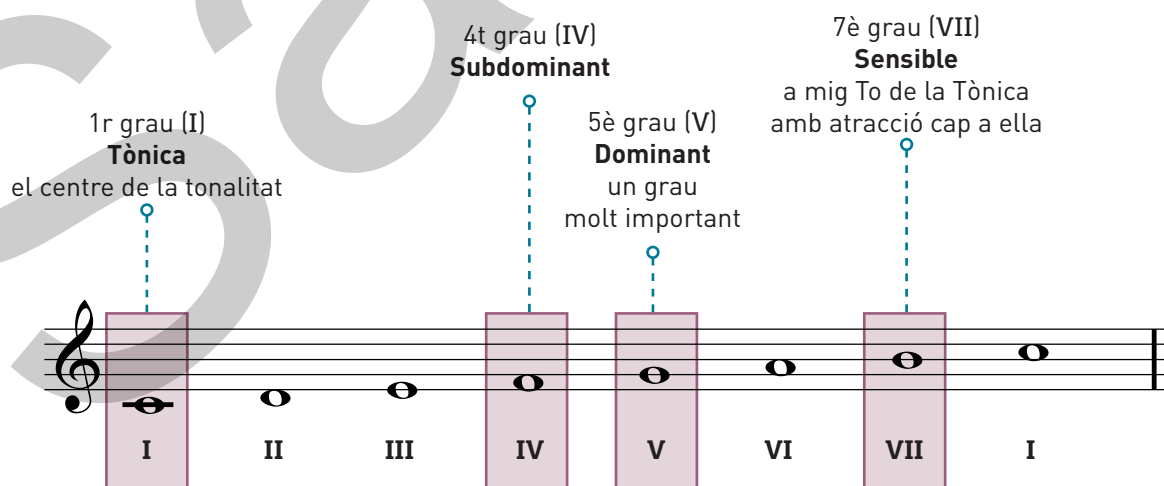
Al piano, la distància que hi ha entre dues notes quan aquestes tenen una tecla negra o blanca entremig és el to. Si la distància és de mig to les tecles van totalment seguides.

Tonalitat

La **tonalitat** és una manera d'organitzar la música.

Les notes i els acords d'una peça musical normalment s'organitzen al voltant d'una nota principal, que s'anomena **Tònica**. Donat el cas, qualsevol nota pot fer de Tònica. En la tonalitat, les notes s'ordenen en **escales de set graus**:

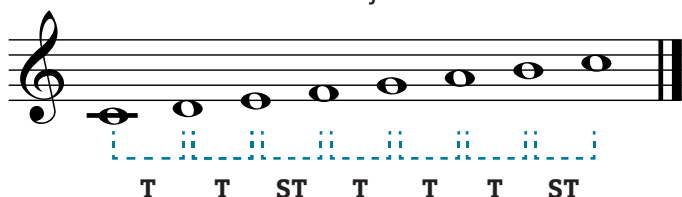

Modalitat

Hi ha dos tipus de tonalitats: tonalitats en **mode Major** i tonalitats en **mode menor**. Aquests dos modes es diferencien per l'ordre de tons i semitons que hi ha entre els graus de les seves escales.

En general, la sonoritat del mode Major és més alegre i la del mode menor, més trista.

Mode Major

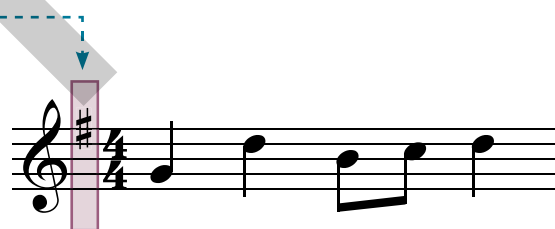
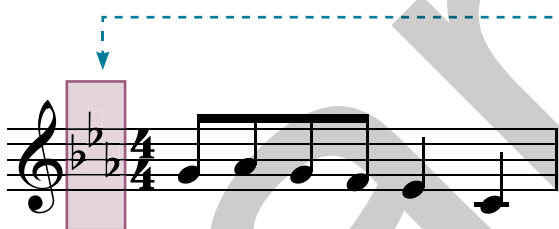

Mode menor

Armadura

Armadura

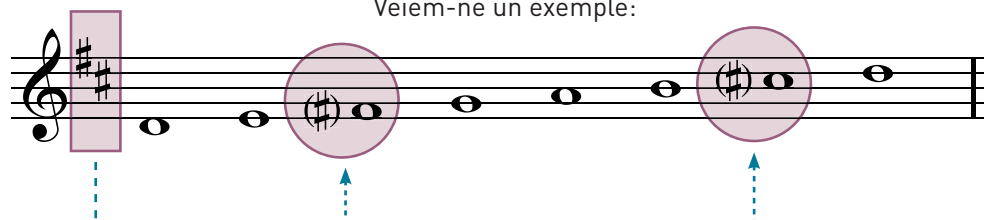

Per mantenir l'ordre de tons i semitons d'una tonalitat i el seu mode, es necessita fer servir les alteracions: el sostingut i el bemoll. L'armadura indica quines notes estan alterades segons la tonalitat de cada peça i estalvia haver d'escriure-les i llegir-les a cada moment.

Una armadura pot portar sostinguts (#) o bemolls (b) i sempre s'escriu al principi de cada pentagrama. Do Major i La menor no porten armadura. En aquest llibre trobaràs les següents tonalitats Majors i menors amb les seves armadures:

Major:	Si b M	Fa M	Do M	Sol M	Re M	La M
menor:	Do m	Sol m	Re m	La m	Mi m	

Veiem-ne un exemple:

La tonalitat de **Re Major** té dos sostinguts. Fixa't que estan situats als llocs de les notes **Fa i Do**. Això indica que, quan toques en Re Major, has de tocar tant el Fa com el Do sostinguts.

Lectura

Tonalitat:
La menor

Fa

*cantabile*Com si es cantés, expressiu
i lleugerament pronunciat.

3. Giulietta

Pista 3

Con moto ♩ = 140

1
3
5Hi ha frases que comencen abans del primer temps del compàs. A aquest tipus d'inici se l'anomena **anacrusa**.

5 2 1

Lectura

 Tonalitat:
Re menor
Creuament de mans (supra)

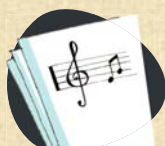
Supra significa per sobre, la mà que creua passa per sobre de l'altra.

5. Cançó finlandesa

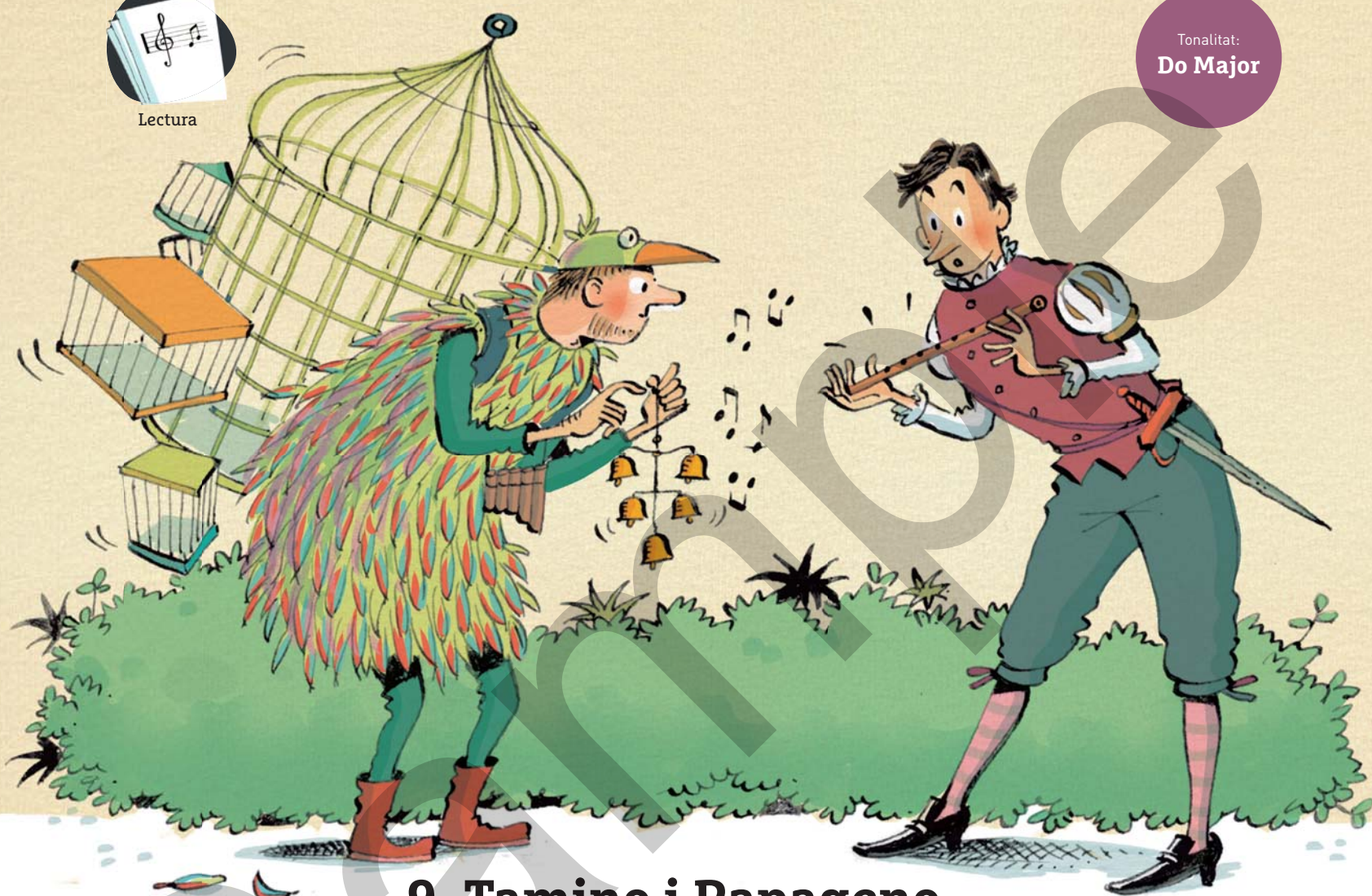
Pista 5

Vivace ♩ = 130

Sexta harmònica (obertura)
 Obre la mà per fer intervals més grans que una quinta.

Lectura

 Tonalitat:
Do Major

9. Tamino i Papageno

Pista 9

Tamino i Papageno

Dos dels protagonistes de
La flauta màgica de Mozart,
una de les seves òperes
més famoses.

Allegretto ♩ = 116

1 4 1 4

f

2 5 1 2 3

8

p

1 2 3 5

Improvisació

Tonalitat:
Re menor
«dòric»

13. Gladiadors

Pista 13

mp

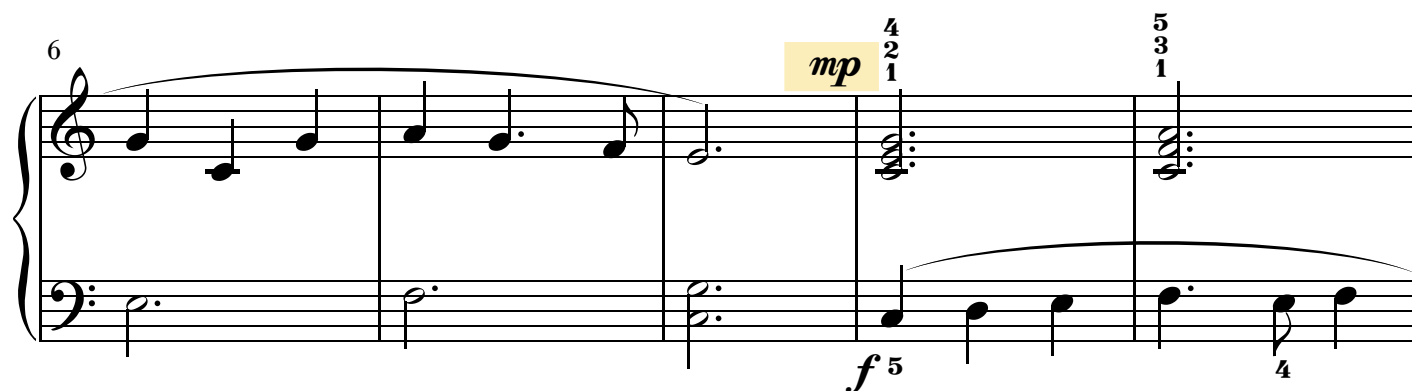
mezzopiano
Mig fluix

A **Eroico** ♩ = 120

p

Diferències dinàmiques

A vegades les dues mans no duen la mateixa dinàmica. Para atenció en destacar la que és més forta.

Lectura

 Tonalitat:
La Major

Mi #

40. Honolulu

Pista 40

En pujar un semitò, el Mi o el Si no trobem cap tecla negra al piano. Cal tocar la tecla blanca immediatament superior. El Mi # en el piano, per tant, equival a la nota Fa (i el Si #, a la nota Do).

Vivace ♩ = 85

1 2 1 4 3 4 5 2 1 3 2 3 4

f

1 2 5 1 2

5 2 1 4

9 1 2 3 2 1 2 3

mf

1 2 1 3

13 1 5 4

2 4 3 5 2 4 1 3

Fitxa tècnica

Peces en les que hi ha algun tipus d'explicació sobre indicacions, conceptes musicals o aspectes tècnics.

Armadures

- 1 1 bemoll
- 6 1 sostingut
- 20 2 bemolls
- 14 2 sostinguts
- 15 3 bemolls
- 35 3 sostinguts

Escales, Harmonia i Textures

- 2 Canvi de mode (Major i menor)
- 4 Obstinat
- 13 Escala dòrica
- 15 Blue note (Escala de blues)
- 19 Repartiment de rols a les 4 mans
- 20 Baix Alberti
- 22 Arpegi
- 28 Fraseig mà esquerra
- 29 Polifonia en una mà
- 30 Escala cromàtica
- 32 Dissonància
- 35 Escala andalusa
- 37 Contrapunt
- 42 Alteracions de precaució

Cultura, història i gèneres musicals

- 8 Polka
- 9 Tamino i Papageno (La flauta màgica de Mozart)
- 11 Ludwig van Beethoven
- 19 Lied (cançó)
- 24 Blues
- 34 Wolfgang Amadeus Mozart
- 36 Latin Music
- 39 Sonatina
- 41 Rondó

Indicacions i matisos

- 1 Lligat entre les dues mans
- 2 Línia de pedal
- 3 Cantabile
- 13 Mezzo piano
- 16 Pianissimo
- 18 Fortissimo
- 21 Fortepiano
- 25 Molto rall.
- 28 Coda
- 28 Da X a O e salta a Coda
- 38 Espressivo
- 38 Sforzando

Notes noves

Clau de Fa:	Clau de Sol:
3 Fa ₃	30 Fa ₂
6 Si ₁	40 Mi _{#3}
6 La ₁	16 Do ₅
8 Sol ₁	16 Re ₅
4 Fa ₁	23 Mi ₅
6 Mi ₁	
14 Re ₁	
15 Do ₁	
21 La ₋₁	
20 Sol ₋₁	

Ritme

- 3 Anacrusa
- 14 Mordent o acciacatura
- 16 Silenci de corxera
- 20 2/2
- 22 6/8
- 23 Síncopa
- 28 Anacrusa de corxera en 6/8
- 35 Ritme acèfal

Tècnica i digitació

- 5 Creuament de mans (supra)
- 6 Obertura (Sexta)
- 7 Pas del polze
- 8 Canvi de dit en nota repetida (2 dits)
- 13 Diferència dinàmica entre mans
- 23 Obertura (Sèptima)
- 25 Canvis de pedal
- 27 Entrada en el teclat (polze en tecla negra)
- 33 Substitució de dit
- 38 Canvi de dit en nota repetida (4 dits)